

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Extra Posten.

Måndagen den 21 Februari 1820.

Hamlet, förestäld af Kemble i
London.

(Af ett Tyskt Fruntimmer.)

Spektakelhuset var denna afton ovanligt fullt. Man väntade länge. Äntligen begyntes en symfoni af *Haydn*, och långt före dess slut uppgick förhänget ganska långsamt. Med otålighet hörde man första scenen i *Hamlet*, der Soldaterna och Anden komma tillsammans. Sedan såg man en skön pelargång i bakgrunden, hvarigenom den glänsande hovstaten närmade sig — förut en talrik Cortège i en rik drägt, sedan Drottningen och Konungen (den första en skön och ganska v. l. klädd aktris), och derefter på något afstånd med långsamma steg *Hamlet*, i svart sammet, öfverallt broderadt med en dylik emalj, hvilket deråt gaf ett sällsamt, men elegant utseende. Knappt såg publiken sin gunstling, förr än ett sådant utbrott af entusiasm hördes, att det nästan gransade till raseri. Man har ej något begrepp om ett slikt applaudissemment. Det räckte inemot en fjerdedels timme. Imellertid kom *Kemble* fram på scenen, helsade publiken långsamt åt alla sidor och ville börja sin roll. Men nej! Prins Hamlet måste ha tålmod. Han satte sin hatt under armen, och stod der tacksam och för-

lägen att hafva på sig koncentrerat en så stor människosamlings hela uppmärksamhet. Hans mine uttryckte blygsamhet och rörelse. Äntligen, sedan det stormande ropet: *silence! silence!* gjort ett slut på handklappningarna, men hvilka vid hvarje comna i *Kembles* roll åter började med nytt raseri, tog han till orda.

Kemble är en stor skådespelare, en originell människa. Hans *Hamlet* liknar i sanning ingen annans, och man känner, att *Shakespear* skref honom för Engelska Nationen, att också blott denna Nation kunde lika originellt uppfatta och återgifva honom. Der i landet äro alla karakterer skarpare tecknade; det ligger deri något excentriskt, och jag förundrar mig ej mer, att så många Författare, Roman- och Tragedieskrifvare, nyttja förståndets förryckthet, vansinnigheten, som det största machineriet i deras konst. *Kembles* figur är intagande och ädel i alla rörelser. Han är, som jag tycker, en man mellan 36 och 40 år. Hans anletsdrag äro ganska uttrycksfulla och rörliga. Han bar som *Hamlet* en något rödaktig peruk, hvarvid han förmodligen tänkte på *Tassos* beskrifning om Danskarna i de orden der han talar om krigarne: *gente che ha capelli biondi*. Men denna färg kontrasterade något starkt med hans brunetta ansigte. Hans organ är ej alldeles så fördelaktig som jag väntade, oftå något gråtlik och i sin högsta styrka något motsträfvig. Men

ingen kan jämföras med honom i att lämpa sitt mine-spel, sin stämma till hvarje ord, och att finna nya vändningar, som föra det sagda till åhörarens hjerta och förstånd. Deri är han den enda, och man skulle i detta fall nästan kunna säga, att man äfven i det *goda* kan göra för mycket; ty här synes Kemble helt och hållet afvika från de bästa Franska skådespelare, hvilkas regel är att åt en vers af vigt uppoffra en mängd af mindre betydande vers, emedan de hastigt öfverhalka dem, för att fästa all uppmärksamhet på den förnämsta tanken. Kemble förstår att tillägga hvarje ord en originell betydelse, äfvensom i Hamlets roll ligger en sällsynt rikedom af förstånd och qvickhet. Men detta öfverhopade studium gör honom stundom något affekterad, och dessutom kostar ett sådant spel så mycken tid och uppmärksamhet, att Hamlet uppehöll oss till inemot midnatten. På tiden göres föga afseende vid Engelska Theatern; all handling uttänjes så, som vore den verklig, då deremot på andra Nationers skådeplatser den poetiska fictionen påkallar förkortning.

Den Engelske Hamlet är långt förrycktare än den Tyske; men derigenom höja sig rollens skugg- och ljus-partier ännu mer. Med ett ord: Kemble lägger så mycken finhet, så mycken äkta originalitet i sin Hamlet, att jag först i London kan säga mig ha lärt känna denna karakter, med undantag af scenen med Anden, der Kemble några gånger föll i ett qvinnligt qvidande, som ej kunde rättfärdigas genom den djupaste smärta.

För att bekräfta sin vainsinnighet hade Kemble i början nerdragit en af sina svarta strumpor ända till smalbenet, och ifrån knäet betäckt huden med menniskofärgad trikot. Männe detta ej var ett litet Aktörs-koketteri? Hos mig gjorde det ett obehagligt intryck.

Chinesen i Paris.

Pater Fouguet, Jesuit, kom, efter 25 års vistande i China, tillbaka till Paris. Religions-disputer hade satt honom i oenighet med sina medbröder. Han förde tillbaka med sig från China anklagelser emot dem. Två unga Chineser af den classen, som man kallar Lettrée, följde honom till Europa. Den ena dog på skeppet under resan, den andra anlände lyckligen med honom till Paris. Fouguet afsigt var att föra honom med sig till Rom såsom ett vittne till sina medbröders uppförande i China. Saken hölls hemlig.

Fouguet och hans Chines bodde på gatan St. Antoine, i ett hus tillhörigt Jesuiter-Orden. De vördige Faderne singo kunskap om deras medbroders afsigt. Pater Fouguet blef likaså underrättad om Fadernas anslag emot honom. Han förlorade ej en minut, utan afreste samma natt till Rom, innan de hunno sätta det i verkställighet.

De hade likväl nog credit att låta genom Polisen eftersätta honom. Blott hans Chines blef fasttagen. Den stackarn förstod ej ett ord Fransyska. De goda Patres begåfvo sig derpå till Cardinalen Dubois, som på den tiden nödgades hålla god mine med dem. De berättade Cardinalen, att de hade ibland sig en utlänning, som hade blifvit tokig, och som det derföre var nödigt att sätta i fängsligt förvar.

Cardinalen, utan att undersöka saken, gaf på ögonblicket ett af de sådana fall vanliga fängselbrefven, — der, hvar på Ministrarne den tiden voro frikostigast.

Polismästaren infann sig på befällning för att bemästra sig galningen. Han fann en menniska, som gjorde reverencer på helt annat sätt än det Franska, hvars tal var en art af messning, och som såg helt perplex ut. Han beklagade mycket, att den unge främlingen förlorat förståndet, lät beskedligt binda honom och föra honom till Charenton, hvarest han, för att återföras till förnuft, enligt högvederbör-

lig befallning piskades två gånger i veckan.

Chinesen begrep ej det minsta af detta sätt att bemöta främmande. Han hade varit i Paris blott två eller tre dagar; han fann de Franska sederna förunderliga. I tu års tid lefde han vid bröd och vatten, emellan galningar och agande Fäder. Han trodde Franska Nationen endast bestå af tvenne sorter folk, hvaraf den ena dansade, medan den andra piskade den dansande sorten.

Ändteligen, efter dessa två års förlopp, förändrades Ministären. En annan Polismästare tillsattes. Denne Magistratsperson begynte sin embetsförrättning med att besöka fångelserna. Han såg därhuset på Charenton. Sedan han en stund genomgått rummen och talat med några af fångarne, frågade han om ingen återstod att se; hvartill man svarade honom, att der var ännu en fattig narr, men som talade ett helt obekant språk, hvarpå ingen blef klok.

En Jesuit, som följde Polismästaren, sade då, att denna karlens galenskap bestod i att aldrig svara på Fransyska, ehuru hårdt han basades; att det vore ett omöjligt försök att få af honom ett begripligt ord, och han trodde det icke löna mödan för Herr Polismästaren att hålla någon undersökning med honom.

Polismästaren ville det oagadt se honom. Chinesen framfördes, och kastade sig på knä med ömkliga jämmerrop. Man skickade efter alla Kungens Tolkar. Man talte till honom på Spanska, Latin, Grekiska och Engelska; han ropade immerfort Kanton, Kanton. Jesuiten påstod att han var besatt af den Onde.

Polismästaren, som hade hört sägas någon gång, att det skall finnas i China en provins vid namn Kanton, gissade ändteligen, att han kunde vara derifrån. Man skickade efter en tolk vid Missionsverket, som förstod Chinesiskan, och allt blef upptäckt. Polismästaren visste ej hvad han skulle göra, ej eller Jesuiten hyad han

skulle säga. Hertigen af Bourbon var då Premier-Minister. Man berättade händelsen för honom. Han lät gifva Chinesen penningar och kläder, och återskickade honom till China. Förmodeligen lära ej sedermera många af hans Landsmän haft lust att besöka Frankrike.

En blick på Medeltidens Luxe.

Luxen hade i 13:de århundradet stigit så högt, att man trodde en större grad deraf ej vara möjlig. Det skönaste pälsverk förskaffades från Ryssland emot kläden. Damerna gingo i praktmantlar, och för att vara väl klädda, behöfde de zobel, hermelin, svart räf, mård broderad med guld och silfver, guldtyger, taft och sidsars. Prakten gick så långt, att Tyska Adeln fann nödigt att inskränka sina fruar och döttrar medelst öfverflödsförrordningar, till följe hvaraf ingen dame skulle vid Tornerspel få visa sig i flera än fyra klädningar, beprydda med perlor och ädla stenar, men aldrig bära en klädning af guldtyg med perlor. Äfven flere Furstar utfärdade dylika förordningar för att sätta en gräns för luxen; men de hade föga verkan. —

Manspersonernas af de dyrbaraste tyger gjorda praktkläder voro ganska brokiga och öfverlastade med löjligen sirater. Vapenrocken, hvilken man kastade öfver rustningen, fordrade till sin prydnad guld och silfver, perlor och ädla stenar, siden och sammet, scharlakän och pälsverk. Ofta var en sådan mantel sammansatt af idel rimsor och broderad med figurer af allehanda djur. — De praktmantlar, som kommo i bruk efter korstågen och kallades *Horiker*, voro behängda med silfverbjellror, och förblefvo moderna under flera århundraden, äfvensom så kallade *Pluderhosen* (ett par ofantligt vida byxor), hvar till man nyttjade ett otroligt quantum tyg. —

Moderna förändrades mest i slutet af 15:de århundradet. Vid baler, bröllopp och barndop omklädde sig damerna tre eller fyra gånger om dagen, och detta flera dagar efter hvarandra, än i tysk, än i Italiensk, sedan i Spansk och sluteligen i Fransk drägt. Alla dessa dräkter måste ett förnämt fruntimmer äga till ombyte, liksom österländskor och grekinnor. *Elisabet*, Philipp den Andras gemål i Spanien, bar ingen klädning två gånger, och de minst dyra kostade åtminstone 3 till 400 R:dr. -- Det är märkvärdigt, att damerna den tiden med all sin prakt föga bekymrade sig om *lentyg*, och vanligen buro ylle-underkläder, fastade med en gördel.

År 1475 reste Kurfursten *Albrecht* af Brandenburg till Hertig *Georgs* af Bayern-Landshut bröllopp med en ofantlig prakt. Kurfurstinnan åkte med sina första damer i en förgylld vagn. Fjorton hoffröknar, med höga hattar, fjäderbuskar och diamant-buketter, redo på gångare efter vagnen, och en skara med Pager i röda sidenkläder sprungo der bredvid. Furstinnans hufvud var prydt med höga horn, höljda med ett tunnt flor, och blixtrande af ädla stenar. Hennes klädning var fullsatt med perlor och de dyraste juveler. -- Marskalcken *de Bassompierre* valde till en praktklädning, som han ville bära vid Dauphins (*Henrik den Fjerdens sons*) dop, ett slags fiolett guldtyg med palmqvistar, flätade i hvarandra. Till denna klädnings utsirande köpte han 50 skålp. perlor. Hela klädningen kostade 1400, och broderiet ensamt 600 R:dr.

Carl den Djerfve af Burgund höll i sitt slottskapell 40 personer, som lydte under biskoppen hans bigtår. Antalet af hans kammartjenare var lika stort, utom hans lagre betjening. Under öfverställmästaren lydte 50 andra ställmästare och 12 pager, som alltid följde Hertigen till häst och betjente honom vid bordet. Sex Lifmedici och fyra Fältskärer vakade öfver Hertigens helsa. Han gaf stora årliga pen-

sioner åt 6 Hertiger, 12 andra Furstar och 130 Baroner och förnåma riddare, på det de, så ofta han befallte, skulle komma till hans hof och öka dess ståt. Hans lifgarde till häst bestod af 120 unga adelsmän, hvartill horde ett fotgarde af bågskyttar och pikenerare. -- Men hans hofs egentligaste prydnad var en lysande skara af holdamer, hvars besoldande utgjorde årligen en summa af 40,000 R:dr.

Slut e. a. g.

Mamsell la Guerre.

Minnet af denna aktris, genom hvars död 1783 Paris forlorade sin första operasångerska, förtjenar att förvaras. Hon kom som en fattig flicka till hufvudstaden och sjöng på kaffehusen för almosor. Hennes rost, hennes figur, hennes talang gjorde henne känd och omtyckt -- med ett ord: hon fann tillf. lle att göra sin lycka på Theatern. Hon vann bifall, bief publikens gunstling, besöktes af rika vållustlingar, sloste, förde ett lysande lefnadssätt, men efterlemnade ändå en förmögenhet af 100,000 Livres, tre stora hus och ett ganska rikt brillantsmycke. Allt detta vore ingenting vidare än en Theaterprionsessas vanliga historia, som ägde mer än hon kunde förstora. Men detta är ej anledningen till denna korta berättelse. *Mamsell la Guerre* är i synnerhet märkvärdig som en känslolös dotter, hvilken föraktade sin gamla far, som hade fört henne till Paris, och lät honom förvarfva ett uselt uppehälle med en mungiga och försäljningen af gatvisor till Savoyardgossar. Hon var äfven en lika onaturlig mor. Till och med på dödssängen kunde hon ej förmås att erkänna en liten oskyldig dotter för sitt barn. -- Hennes far ärfde hela hennes qvarlåtenskap, och genom nöjet att beskydda och upptostra sin dotters-dotter gjorde han sig skadeslös för dottrens hårdhet och otacksamhet.

N:o 16 utgifves nästa Torsdag.

Stockholm, tryckt hos JOHAN IMNELIUS.